

26ste VERGADERING. — 23 MEI 1901.

Interpellatie van Swinderen naar aanleiding van het 10de jaarverslag der Nederlandsche Kamer van koophandel te Londen.

van haar vlag. Dit is een groot beginsel, waarmede een kleine natie allerminst mag transigereen.

De beraadslaging wordt gesloten, en het *wetsontwerp* zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

XXII. De INTERPELLATIE van den heer van Swinderen, naar aanleiding van het 10de Jaarverslag der Nederlandsche Kamer van koophandel te Londen.

De heer van Swinderen: Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen met aan de Kamer mijn dank te betuigen voor het mij verleende verlov om eenige vragen tot de Regeering te richten naar aanleiding van het jaarverslag der Nederlandsche Kamer van koophandel te Londen.

Toen in Januari jl. gedurende een tweetal dagen hier gedebatteerd is over den landbouw, nam de quaestie van de boter daarbij den meesten tijd in beslag.

Een van de sprekers heeft toen gezegd, dat hij veel verwachtte van de toepassing onzerzijds van wat men noemt „self help” en van het „herzie u zelf”.

Het was mijn geachte collega en buurman, de afgevaardigde uit Noordholland, die deze behartigenswaardige woorden sprak. Ging het u zooals mij, dan meenden wij dat wij zóo doende op den goeden weg waren. Maar nu ik kennis genomen heb van het tiende Jaarverslag van de Nederlandsche Kamer van koophandel te Londen, bleek mij uit de uiteenzetting van den toestand van den boterhandel daarvan niet veel. Er worden daarin middelen aangegeven ter verbetering. Deze zijn in het algemeen bekend, maar de Kamer acht het meest gewenschte middel om tot één zelfde wijze van bereiding te geraken Rijksontrôle op de boterfabrieken. Zie bladz. 89 van haar genoemd verslag.

Het komt mij voor, dat ook dit niet helpt, want om één voorbeeld te noemen uit de vele, het volgende. Het is bekend, dat men als minimum van vluchtige vetzuren in Engeland aanneemt 25 pct., wil de waar aanspraak maken op den naam boter; nu bereikt dit percentage in het goede seizoen 33 en meer.

Maar het is ook bekend, dat er hier en daar dan bedrog gepleegd wordt met die 8 pct. en de boter dan toch, althans voor dat deel, vervalscht wordt.

Nu is natuurlijk wel iets tegen deze knoerij te doen, maar iets afdoende heeft men nog niet gevonden.

Er staan meer nuttige wenken in het genoemde verslag, maar men kreeg den indruk dat ook de Kamer van koophandel met de zaak verlegen was en alleen heil zoekt in Staatshulp. Ik verwacht evenwel meer van het particulier initiatief. Maar daar waar men ons met het schrikbeeld naar huis stuurt, dat in niet te ver verwijderden tijd voorgoed in het buitenland de deur gesloten worden kan voor het voornaamste artikel van uitvoer (zie bladz. 91 van het genoemde verslag) — als ik mij niet bedrieg heeft men in de vergadering dezer Kamer in Januari 1901 de waarde van dit uitvoerartikel genoemd meer dan f 16 000 000 te bedragen — is dunkt mij de vraag aan de Regeering gerechtvaardigd, hoe zij over deze zaak denkt. Met andere woorden: deelt de Regeering die vrees van de Nederlandsche Kamer van koophandel van Londen en, zoo ja, kan de Regeering een middel aangeven of zelf aanwenden om het gevaar alsnog te voorkomen?

De heeren weten misschien wel dat er reeds een contrôlestation bestaat in Friesland. Daarop dring ik op dit oogenblik bij de Regeering niet aan. Zeker is het, dat een centraal station van de Regeering uitgaande meer invloed zou kunnen hebben dan indien het uitgaat van een particuliere maatschappij. Bedrieg ik mij niet, dan is de zaak nog in onderzoek. Ik zou daarom aan de Regeering de opgegeven vragen willen stellen en niet meer.

De Voorzitter: Is de Minister van Binnenlandsche Zaken bereid op de gedane vraag onmiddellijk te antwoorden?

De heer Goeman Borgesius, Minister van Binnenlandsche Zaken: Ja, Mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter: Dan is het woord aan den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De heer Goeman Borgesius, Minister van Binnenlandsche Zaken: Het verwondert mij geenszins dat het adres van de Nederlandsche Kamer van koophandel te Londen eenige schrik heeft verwekt onder de belanghebbenden bij de Nederlandsche zuivelproductie. Die schrik is bij den geachten spreker uit Friesland zoo groot geweest, dat hij meende aan de Regeering de vraag te moeten stellen of zij de vrees van genoemde Kamer deelde, nl. dat wel eens de tijd niet ver zou kunnen zijn dat althans met betrekking tot Engeland alle uitvoerhandel van boter op hield, en zoo ja, of de Regeering ook maatregelen weet aan te geven om dat groote gevaar te voorkomen.

Zoo heel ongunstig staat het nu nog niet met onzen uitvoerhandel van boter naar Engeland.

Ik heb hier voor mij liggen de uitvoerstaten, meer in het bijzonder met betrekking tot de eerste vier maanden van de jaren 1899, 1900 en 1901. Daaruit blijkt dat in de eerste vier maanden van 1899 boter naar Engeland van hier werd vervoerd tot een waarde van 319 174 pd. st.; in de eerste vier maanden van 1900 357 955 pd. st. en in de eerste vier maanden van 1901 421 595 pd. st. Dus in dit jaar is er in vergelijking met de eerste vier maanden van 1899 een vooruitgang te bespeuren van ruim 100 000 pd. st.

Uit deze cijfers kunnen wij de conclusie trekken dat in elk geval door de Nederlandsche Kamer van koophandel te Londen de toestand te ongunstig is voorgesteld.

Zijn er dan bij het bespreken van dien toestand in het geheel geen schaduwzijden te constateeren? Verre van daar dat ik het zou willen beweren. Er heeft in Nederland — treurig genoeg — nog altijd vervalsching op groote schaal plaats, zij dit dan ook niet in die mate als dikwijls beweerd wordt, terwijl men niet mag voorbijzien dat er in ons land tegenwoordig zeer veel uitstekende boter gemaakt wordt. Ik heb hier voor mij liggen het laatste verslag, dat van 1900, van de Engelsche Regeering betreffende de resultaten van het onderzoek naar de monsters boter uit verschillende landen in Engeland in 1900 genomen. Daaruit blijkt, dat van 308 monsters Hollandsche boter er 3 bevonden zijn abnormaal. Maar in een noot wordt er bijgevoegd, dat dit abnormale nog niet zóo erg was, dat men beslist vervalsching kon constateeren, zoodat er strafvolgving uit moest voortvloeien. Desniettemin is, als men de monsters der andere landen nagaat, het cijfer 3, in verhouding ook tot 300, nog te groot. Want uit het onderzoek van de monsters uit andere landen blijkt, dat percentsgewijze het aantal vervalschte monsters dáár geringer is geweest dan dat uit Nederland.

Is die vervalsching in den laatsten tijd toegenomen? Ik zou die vraag gaarne ontkennend willen beantwoorden, maar er zijn feiten die er op wijzen, dat die vervalsching inderdaad is toegenomen.

Wat is het geval?

Het is bekend, dat in ons land, vooral in het najaar, boter wordt gefabriceerd, zooals ook de geachte interpellant heeft opgemerkt, wel niet bepaald van inferieuren aard, maar toch boter, die een abnormaal klein percentage aan vluchtige vetzuren bevat. Dit komt voornamelijk, bijna uitsluitend voor in het Noorden des lands. Dat dit voor den uitvoerhandel van boter op zich zelf reeds zeer belemmerend is, begrijpt men, want, waar voor het bepalen van de vluchtige vetzuren het getal 25 als normaal beschouwd wordt, is men in sommige landen begonnen geen boter meer als onvervalscht te verklaren die een lager getal aanwijst.

Hoe komt het, dat vooral in Friesland en Groningen dit verschijnsel zich telken jare voordoet? Hoogstwaarschijnlijk is de hoofdreden hierin te vinden dat men het vee zoo laat in het najaar in de weide laat, zoodat het door de koude en vochtige weersgesteldheid en door het gebruik van het slechte gras, dat in het najaar groeit, van minder goede conditie wordt, vooral indien geen krachtvoeder te gelijker tijd aan dat vee wordt bijgevoerd.

Reeds verscheidene jaren geleden is men dientengevolge in verschillende landen, Engeland, Frankrijk, België, de Nederlandsche boter als vervalscht gaan weigeren, ofschoon het ons bekend was, dat zij inderdaad niet was vermengd met vreemde vetdeelen, met margarine. Wat heeft toen de Nederlandsche Regeering gedaan? Zij heeft deskundigen gezonden om uit te leggen hoe de zaak was en dat van vervalsching geen sprake kon zijn.

Interpellatie van Swinderen naar aanleiding van het 10de jaarverslag der Nederlandsche Kamer van koophandel te Londen.

Men heeft vreemde deskundigen verzocht hier te lande te komen om op boerderijen en fabrieken zulke boter te zien fabriceren en zich te vergewissen dat zij werkelijk onvervalscht was.

Men bleek toen in het buitenland inderdaad met niet geringe welwillendheid bereid, met dien abnormalen toestand der Nederlandsche boters rekening te houden en boter weer toe te laten, ofschoon zij een minder dan normaal cijfer aan vetzuren aanwees.

Maar wat is toen gebeurd? Toen hebben de knoeiers daarin weder een aanleiding gevonden voor nieuwe knoeierij en nieuwe vervalsching, want wat hebben zij gedaan?

Zij hebben eerste kwaliteit boter met hoog percentage aan vluchtige vetzuren vermengd met zooveel margarine, dat zij hoewel iets lager, het normale cijfer naderde, ze toen uitgevoerd en gezegd: gij weet wel — de Regeering heeft dat duidelijk gemaakt — dat gij te doen hebt met die abnormale boter die niet vermengd is met margarine, hoewel zij de noodige hoeveelheid vetzuren niet bevat.

In het begin is die knoeierij hier en daar gelukt, maar men heeft er spoedig het fijne van gemerkt en de boter niet meer toegelaten. Men heeft het met die knoeierijen zelfs zoo bont gemaakt, dat men op fabrieken waar men de bedoelde abnormale, hoewel onvervalschte, boter werd gemaakt, op een officieele wijze liet constateeren, dat dit toch inderdaad zuivere boter was. Men kocht dan een zekere hoeveelheid van die boter en voerde die uit te gelijk met groote hoeveelheden andere boter, die aanvankelijk een hoog percentage aan vetzuren had, doch dat men door vermenging met margarine gelijk gemaakt met de bovenbedoelde abnormale doch zuivere boter, en gebruikte dan deze als een vlag, die de geheele overige slechte lading dekken moest.

Het is natuurlijk dat deze kwade praktijken het der Regeering onmogelijk gemaakt hebben, om wat zij vroeger deed, door te wijzen op deze abnormale boter in het najaar, eerlijke importeurs, die moeite hadden met den invoer van hun boter in het buitenland, te helpen.

Zoo is de toestand. Erg genoeg. Maar gelukkig wordt er, behalve vervalschte, toch ook nog heel wat goede boter naar het buitenland, speciaal naar Engeland, uitgevoerd. De goede fabrieken knoeien niet. Wanneer het werkelijk zoo erg was als de Kamer van koophandel te Londen het voorstelt, zou zeker de statistiek van uitvoer geheel andere cijfers moeten vertoonen, maar ik erken, toch bestaat het kwaad.

Nu vraagt de geachte afgevaardigde welke maatregelen de Regeering wil aanwenden om in elk geval verbetering in den toestand te brengen. Wat betreft dat kwaad van minder goede boter, die in het najaar, voornamelijk in Friesland en Groningen, wordt geproduceerd, daaraan kan de Regeering eigenlijk niets doen, maar de belanghebbenden zelf zeer veel. Van Regeeringswege wordt op dit oogenblik een wetenschappelijk onderzoek over het geheele land voorbereid naar de juiste oorzaken der abnormaliteit van onze boter in sommige tijden van het jaar en in sommige deelen van ons land. Aan enkele proefstations is dat onderzoek alreeds begonnen. Wanneer dat onderzoek is afgelopen, zal het hoogstwaarschijnlijk wel blijken, dat vooral de minder goede behandeling van het vee in het najaar de hoofdfactor is en dan moet dat een prikkel zijn voor de boeren om met die minder goede behandeling te breken, zoowel in het belang der zuivelproductie als in hun eigen belang.

Ben ik wel ingelicht, dan wordt van de zijde van den bond van coöperatieve zuivelfabrieken in diezelfde richting reeds invloed op de landbouwers uitgeoefend. Landbouwleeraren en zuivelconsulenten doen hetzelfde. En indien eindelijk de veehouder er toe zal zijn gekomen met den ouden sleur te breken, zal de gezondheidstoestand van het vee er beter door worden er de abnormale boter er door verdwenen zijn. Dat zal natuurlijk de beste toestand zijn.

Kan de Regeering nu nog iets meer doen? Men mag bij de bespreking van den toestand niet vergeten, dat tot 1 April van dit jaar elke Regeeringscontrole op den uitvoer van boter naar het buitenland ontbrak, maar die controle is thans ingevoerd door de inwerkingtreding der nieuwe Boterwet. Nu moet men de resultaten van die nieuwe controle afwachten om te zien of dit verbetering geeft voor men er aan denkt om de bepalingen der boterwet te wijzigen.

De geachte afgevaardigde heeft ook gezegd: er waren plannen bij de Regeering aanhangig om niet alleen een proefstation op

te richten, maar ook een bedrijfscontrole toe te passen. Heeft de Regeering die plannen laten varen? Ik kan antwoorden: de Regeering heeft een paar jaren geleden dergelijke plannen bij de Tweede Kamer aanhangig gemaakt, maar het verzet dat die voorstellen vond was zoo groot, dat wij besloten er voorloopig van af te zien. Intusschen hebben in den laatsten tijd in verschillende provinciën bestaande vereenigingen een particuliere botercontrole in het leven geroepen. Dit is misschien een stap, die, als die tot goede resultaten leidt, verzet tegen Staatscontrole zal doen ophouden. De plannen zijn niet voor goed opgeborgen, maar wij meenen den gang van zaken te moeten afwachten.

Was het mij aangenaam te kunnen constateeren dat de toestand, vooral wat onze boteruitvoer naar Engeland betreft, minder ongunstig is dan in het adres der Nederlandsche Kamer van koophandel te Londen is aangegeven, aan den anderen kant heb ik gemeend aan de Kamer duidelijk te moeten maken dat de Regeering doordrongen is van haar plicht om niet tevreden te zijn met den bestaanden toestand. Maar al verwacht ik van het particulier initiatief niet alles, toch kan dit strekken om den toestand te verbeteren.

Laat ik besluiten met dit woord. Ik geloof dat wij allen zeer moeten waardeeren dat de Nederlandsche Kamer van koophandel te Londen een wakend oog houdt op hetgeen hier geschiedt en dat zij, terstond als zij bemerkt dat er misbruiken zijn die de afnemers van onze producten op de buitenlandsche markt zouden kunnen belemmeren, een waarschuwend woord doet hooren. Maar indien men in stukken die men publiek maakt overdrijft, en daardoor aan het publiek den indruk geeft alsof onze zuivelproductie ongunstiger is dan werkelijk het geval is, dan schuilt daarin toch eenig gevaar en dan zou ik aan die Kamer met alle bescheidenheid willen vragen: doet gij in een dergelijk geval niet beter met u direct tot de Regeering te wenden om inlichtingen en om haar te vragen wat ge wenscht, dan om dergelijk stuk, waarin de Nederlandsche zuivelindustrie zoo ongunstig wordt voorgesteld, te publiceren?

De heer **Bultman**: Mijnheer de Voorzitter! Ik stem gaarne in met den Minister wanneer hij lof brengt aan de Nederlandsche Kamer van koophandel te Londen voor hetgeen door haar gedaan is. Maar ik kan mij niet vereenigen met hetgeen door Zijn Excellentie in de laatste plaats gezegd is en waar hij verklaarde, dat die Kamer van koophandel den toestand te donker kleurt. Ik geloof, dat het ongeraden is om zich den schrik op het lijf te laten slaan, zooals de heer van Swinderen het uitsprak, wanneer men de waarheid hoort, maar ik meen dat wij het moeten waardeeren waar wij op goede gronden ingelicht worden.

De Minister heeft aangevoerd als een bewijs van vooruitgang van de boterindustrie den grooteren uitvoer. Ik geloof dat het bewijs niet opgaat. Het zou alleen een bewijs zijn, wanneer de Minister had aangetoond, dat de uitvoer van zuivere natuurboter naar Londen was toegenomen, en dat het resultaat was geweest een hoogere prijs, die op de Londensche markt behaald was. Ik geloof echter dat dit niet het geval is.

In Nederland zijn wij het allen eens, dat het wenschelijk zou zijn strenge maatregelen te nemen tegen knoeierijen in den boterhandel. In hoever het daarbij noodig is, om aan de margarinefabrikanten op te leggen een vermenging van de margarine met sesamolie, wil ik nu niet bespreken, ofschoon ik er persoonlijk mij niet voor verklaar, maar dat de bestrijding der knoeierijen, door de Londensche Kamer van koophandel juist vermeld, een ernstig punt van overweging uitmaakt bij belanghebbenden in Nederland, blijkt uit een manifest dezer dagen door de algemeene vergadering van de Federatieve vereeniging van Bonden van Coöperatieve zuivelfabrieken te Arnhem gehouden, gericht aan de candidaten voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer en waarin deze vragen worden gesteld:

1. kunnen wij er op rekenen, dat gij er toe zult medewerken, dat door Regeeringsmaatregelen aan de knoeierijen en de oneerlijke handelingen in den zuivelhandel een eind wordt gemaakt?

2. wanneer anderen daartoe niet het initiatief nemen, zult gij dit dan doen?

Ik wil die vragen niet beoordeelen, maar breng ze alleen ter sprake om aan te toonen dat de Nederlandsche zuivelbereiders

Interpellatie-van Swinderen naar aanleiding van het 10de jaarverslag der Nederlandsche Kamer van koophandel te Londen.

het groote bezwaar gevoelen, dat die knoeierijen, in Nederland menigvuldig voorkomende, die industrie bedreigen. Ik heb vroeger Nederland genoemd het land der vervalschingen, en ik geloof dat het niet te stellig is wanneer ik zeg, dat in Holland op schromelijke wijze wordt vervalscht. Het genoemd manifest geeft daaromtrent nadere toelichting.

Een tweede punt betreft een vraag, die ik gemeend had dat de heer van Swinderen zou ter sprake brengen, en die door de Regeering gedaan is aan de Kamer van koophandel te Londen, namelijk deze: bij brief van 30 Juni 1900 schrijft de directeur-generaal der afdeling Landbouw, die dit niet gedaan zal hebben zonder overleg met den Minister:

„Mij is het steeds voorgekomen dat het op den weg der Nederlandsche Regeering ligt zulk een agent aan te stellen.” De Minister vraagt dus advies aan de Kamer van koophandel te Londen omtrent de wenschelijkheid van de aanstelling van een zuivelagent.

Heeft nu het antwoord op die vraag den Minister er toe gebracht zijn aandacht te wijden aan het aanstellen van — ik zeg niet: een zuivelagent — maar van een agent in Londen, niet alleen voor boter, maar ook voor andere producten, als fruit, enz.? Of doet de Regeering voorloopig niets? Ik wijs er op dat in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van heden een verslag voorkomt over „Siberische boter aan de Londensche markt”. Daarin lees ik:

„De eerste Russische stoomboot van een nieuwe onderneming is met een lading boter van Riga naar Londen vertrokken op 20 dezer. De heer Kalantor, de bekende Russische boter-expert, die in Engeland is, met het doel om te bewijzen dat de Siberische boter onvervalscht is en om relatien aan te knopen tusschen Engelsche en Russische firma's, heeft hier (te Londen) groot succes gehad.

„Elken dag krijgt hij aanvragen van Engelsche firma's, die met Siberische firma's zaken wenschen te doen.”

Ik meen, dat hieruit blijkt, dat het aanstellen van een speciaal persoon te Londen, niet alleen belast met de zorg voor onzen boter- en kaashandel, maar ook fruit en andere artikelen, ernstig overweging verdient.

Nu de Regeering gezegd heeft, dat zij het aanstellen van dergelijken agent wenschelijk zou achten, vraag ik op mijn beurt aan de Regeering of wij in de naaste toekomst een voorstel te wachten hebben tot het aanstellen van dergelijken agent.

De heer **Goeman Borgesius**, *Minister van Binnenlandsche Zaken*: Mijnheer de Voorzitter! Slechts een zeer kort woord.

Ik heb in de verste verte niet beweerd — het tegendeel is waar — dat in Nederland niet vervalscht en geknoeid wordt, maar ik heb gemeend uit de cijfers van officieele verslagen te kunnen aantoonen, dat men zich aan groote overdrijving schuldig maakt, als men het doet voorkomen alsof op eens in Nederland, vroeger om zijn goede trouw zoo beroemd, allen vervalschers en knoeiers geworden zijn. Al meende de geachte afgevaardigde uit Noordholland, dat ik op het vervalschen en knoeien meer nadruk had moeten leggen, geloof ik toch niet dat hij zoo ver zoo willen gaan als de Kamer van koophandel zou verlangen.

De geachte afgevaardigde heeft gevraagd: is van deze Regeering te wachten de aanstelling van een zuivelagent te Londen?

Over die quaestie is uitvoerig gehandeld bij de behandeling van de Staatsbegrooting. Toen is gebleken, dat ook in deze Kamer verschil van gevoelen bestond over de vraag — de kosten daargelaten, die niet zoo belangrijk zouden zijn — of het wenschelijk is dergelijken zuivelconsulent aan te stellen.

Ik kan daarop alleen dit antwoorden: die zaak is nog niet beslist; zij is nog in onderzoek; thans kan ik daaromtrent niets positiefs aan de Kamer mededeelen.

De heer **van Swinderen**: Ik dank den Minister van Binnenlandsche Zaken voor zijn mededeelingen op de door mij gestelde vragen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **Voorzitter**: Ik dank de Regeering, namens de Kamer, voor de verstrekte inlichtingen.

Mijne Heeren! Ik stel mij voor, dat de wetsontwerpen die nog in onderzoek zijn, zóó tijdig voor de openbare behandeling gereed zullen wezen, dat ik de Kamer tegen den 17den Juni eerstkomende zal kunnen bijeenroepen.

De Kamer gaat uiteen.

